

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 291310

София, 03.12.2019 г.

СОФИЙСКИЯТ РАЙОНЕН СЪД, Гражданско отделение, **165. СЪСТАВ**, в закрито заседание на втори декември две хиляди и деветнадесета година в състав:

РАЙОНЕН СЪДИЯ: **АНДРЕЙ ГЕОРГИЕВ**

като разгледа гражданско дело № **81475** по описа за **2018** година, като взе предвид следното:

1. Производството е по реда на чл. 267, пар. 1 ДФЕС.
2. Съдът намира, че е сезиран с искане за преценка дали въведена от националния законодател такса за някои видове производители на електроенергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), и по-конкретно – произведена от вятър и слънце такава, противоречи на Директива 2009/28/ЕО за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници.
3. Разпоредбата, с която тази такса е въведена от националния законодател – чл. 35а от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) е влязла в сила на 01.01.2014 г., но била обявена за противоконституционна от Конституционния съд на Република България с Решение № 13/31.07.2014 г. по конституционно дело № 1/2014 г., обнародвано в Държавен вестник („ДВ“), бр. 65/06.08.2014 г., когато е спряло да се прилага.
4. Спорът между страните обаче не е за последиците от обявената за противоконституционна разпоредба на чл. 35а ЗЕВИ след датата на обявяването ѝ за такава, а за периода до август 2014 г., когато въз основа на посочената разпоредба са били събирани такси от производителите на енергия от слънце и вятър. В българската правна доктрина не съществува единно разбиране за това дали държавата отговаря за вреди от прилагане на противоконституционни закони до момента на обявяването им за такива от Конституционния съд, поради което и основната претенция по настоящото дело се основа на твърдени нарушения на правото на Европейския съюз (ЕС, Съюза), а не на обявената противоконституционност на закона.
5. Поддържа се, че приетата разпоредба, цитирана по-горе, е била приета в нарушение на принципа за правна сигурност, като уврежда легитимните очаквания на ищеца в производството за разумна възвръщаемост на инвестицията, че е дискриминационна и е приета в нарушение на целите, поставени от Директива 2009/28/ЕО.
6. По въпроса вече е образувано дело С-818/19 *Марвик – Пъстрогор*, поради което настоящият съд предлага двата въпроса да се разгледат заедно.

СТРАНИ ПО СПОРА:

7. **Ищец:**

=====— дружество, регистрирано по българското право,

8. представлявано от адвокат === Костов от Софийската адвокатска колегия, с личен № =====, и адвокат ==== Костов от Софийската адвокатска колегия, с личен № =====, с адрес за призоваване: София, ул. =====; телефон: + 359 88 =====, и електронен адрес: kostov.=====;

9. **Ответници:**

10. а) Народното събрание на Република България, с адрес за призоваване: София, пл. „Народно събрание“, № 2, представлявано по делото от пълномощник – главен юрисконсулт =====, с телефон: + 359 2 =====, и адрес на електронна поща: =====.

11. б) Република България (държавата) чрез министъра на финансите, с адрес за призоваване: София, бул. „Г. С. Раковски“, № 102, представлявана по делото от пълномощник – юрк. ===== Бецов, с телефон: + 359 =====, и адрес на електронна поща: =====.

12. Всички страни са юридически лица и посочените по-горе данни са за служебно известни адреси и телефони.

13. **ИСКАНИЯ НА СТРАНИТЕ:**

14. Ищецът е производител на електрическа енергия, който в периода от 01.01.2014 г. до 25.08.2014 г. е заплатил такса за производство на електроенергия от слънчева такава, въз основа на обявените за противоконституционни разпоредби на чл. 35а – 35в ЗЕВИ, в размер на 7 927, 66 лева, както и законна лихва за забавено изплащане на тази сума в размер на 2 413, 96 лева за периода от 01.01.2014 г. до 27.12.2018 г. (датата на подаване на иска).

15. Претенцията е насочена на първо място срещу Народното събрание на Република България като законодателен орган, тъй като лица, на които същото е възложило работа – народните представители, са приели законодателен акт – закон за допълнение на ЗЕВИ с посочените по-горе чл. 35а – 35в, с който са нарушили правото на Съюза, тъй като са въвели недопустима от него такса. При условията на евентуалност – ако не се установи нарушение на правото на ЕС, искът е насочен срещу държавата на основание национална правна уредба, според която държавата отговаря за противоправни действия на служителите си, а евентуално – на основание неоснователно обогатяване, тъй като таксата е била събрана въз основа на противоконституционен закон, който не следва да е произвел правно действие, т.е. платеното въз основа на него не се дължи.

ФАКТИ ПО СПОРА:

16. С нотариален акт от =====2009 г. ищецът ===== придобиват две празни дворни места в с. Средец, област Стара Загора в Централна Южна България за сумата от 5 000 лева.
17. На =====2011 г. ищецът ===== сключва договор за присъединяване на фотоволтаична електроцентрала в село ===== с „ЕВН България Разпределение“ АД – единствен оператор на електроразпределителната система на територията на област Стара Загора, който има функциите по чл. 24 и 25 от Директива 2009/72/ЕО съгласно разпоредбите на чл. 88, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ).
18. На =====2012 г. е с разрешение за ползване на строеж, издадено от компетентния национален строителен орган – началника на сектор „Стара Загора“ при Регионалната дирекция „Национален строителен контрол“ за Югоизточен район, е въведена в експлоатация фотоволтаична система на =====, изградена в с. Средец, област Стара Загора.
19. С Договор за изкупуване на електрическа енергия от =====.2010 г. ищецът – =====, сключва с електроснабдителното предприятие в региона – крайния снабдител (понятие съгласно чл. 94а ЗЕ, въведено в изпълнение на задължението за гарантиране на обществения интерес от снабдяване съгласно чл. 3, параграф 2 от Директива 2009/72/ЕО) „ЕВН България електроснабдяване“ АД, което е задължено съгласно тогава действащия чл. 16, ал. 1 от Закона за възобновяемите и алтернативните източници и биогоривата (ЗВАЕИБ, отменен) да изкупува енергията от фотоволтаичната централа на преференциални цени. Това правило запазва действието си и при приемането на сега действащия чл. 31, ал. 1 ЗЕВИ.
20. Съгласно чл. 4, ал. 1 от договора инсталираната мощност на фотоволтаичната централа на ищеца е 64, 8 кВт. Срокът на договора е 20 години съгласно действалата тогава разпоредба на § 3 ЗВАЕИБ (отм.), възпроизведена сега в чл. 31, ал. 2, т. 1 ЗЕВИ.
21. Съгласно правилата на договора произведената от централата на ищеца електрическа енергия от слънчеви лъчи, за която е издаден сертификат за произход (т.е. е гарантирано, че същата е произведена от възобновяем източник), се заплаща от крайния снабдител по преференциална цена, определена от компетентния държавен орган – за процесния период това е Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР). Към 2010 г. – 2014 г. преференциалната цена е определена с Решение № Ц-18/20.06.2011 г. на ДКЕВР в размер на 728, 29 лева/мВтч без ДДС. В мотивите на решението са извършени изчисления за начина на покриване на инвестиционните и експлоатационни разходи за централите. По делото не е установено изменение на тази цена, но към 2014 г. електроенергията, произведена от ищеца, е била изкупувана от ищеца по цена от 699, 11 лева/мВтч без ДДС.

22. През 2013 г. (вместо предвидената като цел съобразно политиките на Европейския съюз 2020 г.) България изпълнява националната си цел за инсталиране на мощности за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници от 16 % от цялостното производство на електроенергия. В резултат на различни причини цените на електроенергията рязко нарастват, което провокира обществено недоволство срещу рязко нарасналия брой електрически централи за възобновяема енергия, които получават субсидии и са обвинявани от различни обществени кръгове като основен виновник за повишената цена на електроенергията, тъй като били инсталирани прекалено много мощности за производство на такава енергия.
23. В резултат на обществените настроения при приемането на закона за държавния бюджет за 2014 г. в края на 2013 г. между двете четения в Народното събрание – парламента на България, една от парламентарните групи предлага въвеждане на такси за производителите на енергия от вятър и слънце. Предложението не е въведено като нов проектозакон, който следва да бъде разгледан на две четения, а според добила популярност парламентарна практика се обсъжда само на едно четене като добавка към закона за бюджета.
24. При обсъждането на законопроекта в пленума на Народното събрание са се изказали четирима народни представители. Представител на тогавашната парламентарна опозиция свързва поправката с лобизъм, като посочва, че вносителите ѝ са настоявали в политическата си програма за отпадане на преференциалното третиране на топлоелектрическите централи за комбинирано производство на енергия, но са предвидили въвеждане на такса за производство на енергия от възобновяеми източници в размер на 20 % само за производителите на възобновяема енергия от вятър и слънце, без да се въвеждат такива такси за водноелектрическите централи и тези на биомаса. Представител на вносителите на проекта е посочил, че целта на таксата е да се ограничи негативното влияние именно на тези централи, тъй като те променяли баланса в енергийната система, тъй като не произвеждат еднакво количество енергия в различните часове на деня. Твърди се, че с оглед определената преференциална цена вложената инвестиция в една фотоволтаична централа се възвръщала за много по-кратък период от предвидените в закона 20 години за субсидирано производство. Като реплика на тези аргументи е посочено, че разпоредбата не вземала приноса на различните по размер електроцентрали за възобновяема енергия в натоварването на електроразпределителната мрежа. Друг народен представител от опозицията е критикувал предлаганата „такса“ с аргумент, че липсва изискване приходите от нея да се отделят за постигане на определени цели и всъщност това вземане на държавата имало характер на данък. Представител на мнозинството в Народното събрание посочва, че нарастването на инсталираната мощност за възобновяема енергия в периода 2010 г. – 2011 г. рязко е нараснал в България – от 36 мегавата на 1 012 мегавата. Поради това се приема, че с въведената такса щял отново да се балансира пазара и да се избегне свръхсубсидиране, за което се

намеква, че било резултат от лобистки интереси.

25. След гласуването на законопроекта двама народни представители са посочили отново икономически аргументи за гласуването си. Народното събрание е приело текста на чл. 35а ЗЕВИ, цитиран по-долу, според който 20 на сто от приходите на собственици на електрически централи, които произвеждат енергия от вятър или слънце, следва да бъдат заплатени като такса на държавата чрез съответните лица, задължени да изкупуват енергията от тези централи.
26. След приемането на разпоредбата на чл. 35а ЗЕВИ със преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2014 г. (обнародван в ДВ, бр. 109/20.12.2013 г.) същата е влязла в сила на 01.01.2014 г. Ищецът по делото – =====, е заплатил в периода 01.01.2014 г. – 06.08.2014 г. на крайния снабдител „ЕВН България електроснабдяване“ АД общо 7 927, 66 лева такси, които в последствие са прехвърлени на държавата.
27. С Решение № 13/31.07.2014 г. по конституционно дело № 1/2014 г. на Конституционния съд (КС) на Република България, обнародвано в Държавен вестник, бр. 65/06.08.2014 г., разпоредбата на чл. 35а ЗЕВИ е обявена за противоконституционна. Същата не се прилага от 06.08.2014 г.

ПРИЛОЖИМИ РАЗПОРЕДБИ ОТ ПРАВОТО НА ЕВРПОЕЙСКИЯ СЪЮЗ:

28. Преюдициалното запитване се отнася от една страна до приложението на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО, като се отнася до въвеждане на такса за енергия от възобновяеми енергийни източници, която се прилага за електрически централи, произвеждащи само определен вид енергия, но не и за други подобни централи.
29. От друга страна ищецът въвежда и доводи, че таксата, въведена с посочените по-долу разпоредби освен това попада в приложното поле на Хартата на основните права, доколкото се отнася до факти, регулирани от правото на Съюза – производство на енергия в обхвата на цитираната Директива 2009/28/ЕО. Поради това се иска Съдът на Европейския съюз да разгледа съвместимостта на правна уредба, въвеждаща такси за производство на електроенергия от определени видове източници, която не се прилага за енергия от други видове възобновяеми източници на енергия, а от друга страна – таксата е въведена след предоставяне на преференциална цена на електрическа енергия в съответствие с определени инвестиционни намерения на собственика на централата, с правилата на чл. 16 и 17 от Хартата на основните права и с чл. 20 и 21 от същата.

ПРИЛОЖИМИ РАЗПОРЕДБИ ОТ БЪЛГАРСКОТО ПРАВО:

30. **а) Конституция на Република България** (в релевантната си част не е изменяна, обн., ДВ, бр. 56/13.07.1991 г., в сила от същата дата):
31. **Чл. 7.** Държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.
32. **Чл. 151.** (1) Конституционният съд постановява решенията си с мнозинство повече от половината от всички съдии.
33. (2) Решенията на Конституционния съд се обнародват в „Държавен вестник“ в 15-дневен срок от приемането им. Решението влиза в сила три дни след обнародването му. Актът, обявен за противоконституционен, не се прилага от деня на влизането на решението в сила.
34. **б) Закон за задълженията и договорите** (обн., ДВ, бр. 275 от 22 ноември 1950 г., изм. ДВ, бр. 69 от 28 август 1951 г., изм. ДВ, бр. 92 от 7 ноември 1952 г., изм. ДВ, бр. 85 от 1 ноември 1963 г., изм. ДВ, бр. 27 от 3 април 1973 г., изм. ДВ, бр. 16 от 25 февруари 1977 г., изм. ДВ, бр. 28 от 9 април 1982 г., изм. ДВ, бр. 30 от 13 април 1990 г., изм. ДВ, бр. 12 от 12 февруари 1993 г., изм. ДВ, бр. 56 от 29 юни 1993 г., изм. ДВ, бр. 83 от 1 октомври 1996 г., изм. ДВ, бр. 104 от 6 декември 1996 г., изм. ДВ, бр. 83 от 21 септември 1999 г., изм. ДВ, бр. 103 от 30 ноември 1999 г., изм. ДВ, бр. 34 от 25 април 2000 г., доп. ДВ, бр. 19 от 28 февруари 2003 г., изм. ДВ, бр. 42 от 17 май 2005 г., изм. ДВ, бр. 43 от 20 май 2005 г., изм. ДВ, бр.36 от 2 май 2006 г., изм. ДВ, бр. 59 от 20 юли 2007 г., изм. ДВ, бр.92 от 13 ноември 2007 г., изм. ДВ, бр. 50 от 30 май 2008 г., изм. ДВ, бр.96 от 1 декември 2017 г., доп. ДВ, бр. 42 от 22 май 2018 г.):
35. **Чл. 49.** Този, който е възложил на друго лице някаква работа, отговаря за вредите, причинени от него при или по повод изпълнението на тази работа.
36. **Чл. 59.** Вън от горните случаи, всеки, който се е обогатил без основание за сметка на другото, дължи да му върне онова, с което се е обогатил, до размера на обедняването.
37. Това право възниква, когато няма друг иск, с който обеднелият може да се защити.
38. **в) Закон за Конституционния съд** (обн., ДВ, бр. бр.67 от 16 август 1991 г., доп. ДВ, бр.25 от 16 март 2001 г., изм. ДВ, бр.45 от 30 април 2002 г., изм. ДВ, бр. 114 от 30 декември 2003 г., изм. ДВ, бр.23 от 17 март 2006 г., изм. и доп. ДВ, бр. 50 от 3 юли 2012 г., изм. и доп. ДВ, бр.19 от 5 март 2014 г.):
39. **Чл. 22.** (1) С решението си съдът се произнася само по направеното искане. Той не е ограничен с посоченото основание за несъответствие с Конституцията.
40. (2) Актовете, обявени за неконституционни, не се прилагат.
41. (4) Възникналите правни последици от акта по ал. 2 се уреждат от органа, който го е постановил.

42. **г) Закон за енергията от възобновяеми източници** (обн., ДВ, бр. 35 от 03.05.2011 г., в сила от 03.05.2011 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 29 от 10.04.2012 г., в сила от 10.04.2012 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 54 от 17.07.2012 г., в сила от 17.07.2012 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 15.02.2013 г.; изм., ДВ, бр. 59 от 05.07.2013 г., в сила от 05.07.2013 г.; изм., ДВ, бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 109 от 20.12.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., ДВ, бр. 33 от 11.04.2014 г.; изм., ДВ, бр. 65 от 06.08.2014 г. с Решение № 13 от 31.07.2014 г. на КС на РБ по к. д. № 1/2014 г.; изм., ДВ, бр. 14 от 20.02.2015 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 17 от 06.03.2015 г., в сила от 06.03.2015 г.; изм., ДВ, бр. 35 от 15.05.2015 г., в сила от 15.05.2015 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 56 от 24.07.2015 г., в сила от 24.07.2015 г.; изм., ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г.; изм., ДВ, бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 38 от 08.05.2018 г., в сила от 08.05.2018 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 91 от 02.11.2018 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 41 от 21.05.2019 г., в сила от 21.05.2019 г.)
43. Мотивите към законопроектите са дадени по-горе в частта „Факти по спора“.
44. **Чл. 12.** (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 10.04.2012 г.; доп., ДВ, бр. 91 от 2018 г.) (1) За постигане на задължителната национална цел на Република България за 16 на сто общ дял на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия, включително 10 на сто задължителен дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта, министърът на енергетиката разработва Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ).
45. (2) Националният план за действие за енергията от възобновяеми източници обхваща периода 2010 - 2020 г., изготвя се по модел, приет с решение на Европейската комисия, и съдържа:
1. преглед на националната политика в областта на енергията от възобновяеми източници;
 2. прогноза за брутно крайно потребление на енергия през периода от 2010 до 2020 г.;
 3. национална цел и секторни цели за дял на енергията от възобновяеми източници, за електрическа енергия, за топлинна енергия и енергия за охлаждане и за енергия от възобновяеми източници в транспорта до 2020 г. и прогнозни криви на растежа за дела на енергията от възобновяеми източници (индикативна крива) за секторите електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
 4. мерки за постигане на целите по т. 3, в т. ч.:
 - а) всички политики и мерки за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници;
 - б) (изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 10.04.2012 г.) специфичните мерки по отношение на административните процедури, териториалното и ресурсното планиране, техническите спецификации за съоръжения и системи за производство на енергия от възобновяеми източници, на сгради в производствени и жилищни зони, при

проектирането, изграждането, реконструкцията, основното обновяване, основния ремонт или преустройството, на които се инсталират съоръжения и системи за използване на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, предоставяне на информация, обучение за придобиване на професионална квалификация за дейностите по чл. 21, ал. 1, развитие на инфраструктурата на електроенергийната, топлофикационните и мрежовите охладителни системи, опериране на електрическите мрежи, включване на биогаз в мрежите за природен газ, биогорива и течни горива от биомаса;

в) националните и съвместните схеми за подпомагане производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане и на енергия от възобновяеми източници в транспорта, планирано използване на статистически прехвърляния и планирано участие в съвместни проекти;

г) мерки за насърчаване използването на енергия от биомаса;

5. оценки за постигането на целите по т. 3, на общия очакван принос на всяка технология за производство на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, и на енергия от възобновяеми източници в транспорта, на общия очакван принос на мерките за енергийна ефективност и енергоспестяване, оценка на въздействията - прогнозни разходи и ползи от мерките за подпомагане, както и на подготовката на НПДЕВИ и проследяване на неговото прилагане.

46. **Чл. 13.** (1) Министърът на икономиката и енергетиката изготвя и представя на Европейската комисия на всеки две години до 31 декември 2021 г. доклад за изпълнението на НПДЕВИ.

47. **Чл. 18.** *(отменена редакция – към ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.)*
(1) Производството на електрическа енергия от възобновяеми източници, включително на електрическа енергия от комбинирано производство на топлинна и/или енергия за охлаждане и електрическа енергия от възобновяеми източници, се насърчава чрез:

1. предоставяне на гарантиран достъп на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, до преносната и разпределителните електрически мрежи при спазване на критериите за сигурност, определени с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5 от Закона за енергетиката;

2. гарантиране на преноса и разпределението на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност по т. 1;

3. осигуряване изграждането на необходимата инфраструктура и електроенергийни мощности за регулиране на електроенергийната система;

4. предоставяне на приоритет при диспечирание на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност по т. 1;

5. изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми

източници, за определен в този закон срок;

6. определяне на преференциална цена за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, включително и електрическата енергия, произведена от биомаса, чрез технологии за пряко изгаряне, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с обща инсталирана мощност над 10 MW;

7. определяне на преференциални цени за изкупуване на електрическа енергия, произведена от биомаса, в случаите когато се използват технологии за термична газификация; цената не може да бъде по-ниска от 30 на сто над преференциалната цена, определена за електрическата енергия, произведена от биомаса от отпадна дървесина и други, чрез технологии за пряко изгаряне с комбиниран цикъл.

48. (2) Насърченията по ал. 1, т. 5, 6 и 7, редът за присъединяване по раздел II, както и чл. 31 и 32 не се прилагат за енергийните обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, които се заявяват за присъединяване след датата на доклада на министъра на икономиката и енергетиката по чл. 13, ал. 1, в който е отчетено, че общата национална цел по чл. 12, ал. 1 е постигната.

49. **Чл. 18.** (действаща редакция – доп., ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 10.04.2012 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.; доп., ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.; изм., ДВ, бр. 100 от 2015 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.; изм., ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 01.07.2019 г.) (1) Производството на електрическа енергия от възобновяеми източници, включително на електрическа енергия от комбинирано производство на топлинна и/или енергия за охлаждане и електрическа енергия от възобновяеми източници, се насърчава чрез:

1. предоставяне на гарантиран достъп на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, до преносната и разпределителните електрически мрежи при спазване на критериите за сигурност, определени с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5 от Закона за енергетиката;

2. (нова - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) приоритетно оставяне в работа от оператора на преносната или разпределителната мрежа на електропроизводствените мощности на енергийните обекти по чл. 24, т. 3 с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса, от чието общо тегло животинският тор е не по-малко от 50 на сто, и с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса от растителни отпадъци от собствено земеделско производство, при спазване на баланса между производството и потреблението при излишък, след изчерпване на заявките за балансиране надолу и без ограничение на работните часове през годината на съответната централа;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) гарантиране на преноса и разпределението на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност по т. 1;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) осигуряване изграждането на необходимата инфраструктура и електроенергийни мощности за

регулиране на електроенергийната система;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) предоставяне на приоритет при диспечирание на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност по т. 1;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.; изм. и доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.; изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 01.07.2019 г.) изкупуване на електрическата енергия от възобновяеми източници, произведена от обекти с обща инсталирана мощност, по-малка от 1 MW, за определен в този закон срок;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) определяне на преференциална цена за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, включително и електрическата енергия, произведена от биомаса, чрез технологии за пряко изгаряне, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с обща инсталирана мощност над 10 MW;

50. 8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) определяне на преференциални цени за изкупуване на електрическа енергия, произведена от биомаса, в случаите когато се използват технологии за термична газификация; цената не може да бъде по-ниска от 30 на сто над преференциалната цена, определена за електрическата енергия, произведена от биомаса от отпадна дървесина и други, чрез технологии за пряко изгаряне с комбиниран цикъл.

51. (2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г.) Насърченията по ал. 1, т. 6, 7 и 8, редът за присъединяване по раздел II, както и чл. 31 и 32 не се прилагат за енергийните обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, които се заявяват за присъединяване след датата на доклада на министъра на енергетиката по чл. 13, ал. 1, в който е отчетено, че общата национална цел по чл. 12, ал. 1 е постигната.

52. **Чл. 35а.** (Нов - ДВ, бр. 109 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; обявен за противоконституционен, ДВ, бр. 65 от 2014 г., с Решение № 13 от 31.07.2014 г. на КС на РБ по к. д. № 1/2014 г.) (1) За производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия се събира такса.

53. (2) Размерът на таксата по ал. 1 се определя по следната формула:

$$\text{ТПЕЕ} = \text{ПЦ} \times \text{КИЕЕ} \times 20 \%,$$

където:

ТПЕЕ е такса за производство на електрическа енергия;

ПЦ е преференциалната цена по чл. 31, ал. 1 без данъка върху добавената стойност;

КИЕЕ е количеството изкупена електрическа енергия от обществения доставчик и от крайните снабдители по чл. 31, ал. 5.

54. (3) Производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия са задължени за таксата по ал. 1.

55. **Чл. 35б.** (Нов - ДВ, бр. 109 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; обявен за противоконституционен, ДВ, бр. 65 от 2014 г., с Решение № 13 от 31.07.2014 г. на КС на РБ по к. д. № 1/2014 г.) (1) Таксата по чл. 35а се удържа и внася от обществения доставчик, съответно от крайния снабдител.
56. (2) Лицата, задължени да удържат и внасят таксата по този раздел, подават тримесечна справка по образец, утвърден от ДКЕВР за дължимата такса за съответния период.
57. (3) Справката по ал. 2 се подава в ДКЕВР в срок до 15-о число на месеца, следващ тримесечието, за което се отнася.
58. (4) Дължимата такса се внася в държавния бюджет в срока на подаване на справката по ал. 3.
59. **Чл. 35в.** (Нов - ДВ, бр. 109 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; обявен за противоконституционен – ДВ, бр. 65 от 2014 г., с Решение № 13 от 31.07.2014 г. на КС на РБ по к. д. № 1/2014 г.) (1) За невнесената в срок такса по чл. 35а се начислява и дължи лихва в размер на законната лихва съгласно Закона за лихвите върху данъци, такси и други подобни държавни вземания.
60. (2) Таксата по чл. 35а не подлежи на възстановяване.
61. (3) Просрочената такса по чл. 35а подлежи на принудително изпълнение от публичен изпълнител по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Актът за установяване на вземането се издава от председателя на КЕВР.
62. **§ 1.** (Доп. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 10.04.2012 г.; бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.; доп., ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 91 от 2018 г.) По смисъла на този закон:
8. „Енергия от възобновяеми източници" е енергията от възобновяеми неизкопаеми източници: вятърна, слънчева енергия, енергия, съхранявана под формата на топлина в атмосферния въздух - аеротермална енергия, енергия, съхранявана под формата на топлина под повърхността на твърдата почва - геотермална енергия, енергия, съхранявана под формата на топлина в повърхностните води - хидротермална енергия, океанска енергия, водоелектрическа енергия, биомаса, газ от възобновяеми източници, сметищен газ и газ от пречиствателни инсталации за отпадни води.
63. **§ 2.** Този закон въвежда изискванията на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (ОВ, L 140/16 от 5 юни 2009 г.).
64. **д) Закон възобновяемите и алтернативни енергийни източници и биогоривата** (отменен; обн. – ДВ, бр. 49 от 19.06.2007 г.; изм., ДВ, бр. 98 от 14.11.2008 г., в сила от 14.11.2008 г.; изм., ДВ, бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 102 от 22.12.2009 г.; отм., ДВ, бр. 35 от 03.05.2011 г., в сила от 03.05.2011 г.):

65. **Чл. 2.** Основните цели на този закон са:

1. насърчаване развитието и използването на технологии за производство и потребление на енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници;

66. **Чл. 3.** Целите по чл. 2 се постигат чрез:

1. въвеждане на механизми за насърчаване производството и потреблението на енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници, и производството и потреблението на биогорива и на други възобновяеми горива в транспорта;

67. **Чл. 8.** (1) Изграждането на енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници се извършва след разработване на инвестиционни проучвания в съответствие с наредбата по чл. 83, ал. 3 от Закона за енергетиката, неразделна част от които е оценка за наличния и прогнозния потенциал на ресурса.

68. (2) Условиата и редът за извършване на оценката по ал. 1 се определят в наредба, издадена от министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

69. (3) Разпоредбата на ал. 1 не се прилага в случаите, когато производството на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници се извършва от потребители на електрическа енергия за битови нужди.

70. **Чл. 9.** Производството на енергия от възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници се насърчава при:

71. 1. отчитане характеристиките на различните видове възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници и технологии за производство на електрическа енергия;

72. 2. отчитане принципите на пазара на енергия;

73. 3. осигуряване на производителите на електрическа енергия най-малко еквивалентен ефект на преференциално третиране по отношение на приходите им от единица произведена електрическа енергия при промяна на механизмите за насърчаване производството на електрическа енергия от възобновяеми и алтернативни енергийни източници;

74. 4. задължително присъединяване на производителите на енергия от възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници и на производителите на биогорива към електрическата мрежа;

75. 5. определяне на преференциална цена за изкупуване на енергията, произведена от възобновяеми енергийни източници и алтернативни енергийни източници... .

76. **Чл. 10.** (1) Националните индикативни цели за потреблението на електрическа енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, са процент от прогнозното годишно брутно потребление на електрическа енергия в страната за

следващите 10 години, считани от годината след приемането на целите, които се определя от Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

77. (2) Националните индикативни цели по ал. 1 се актуализират на всеки 5 години.
78. **Чл. 11.** (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма ежегодно до 31 март внася за одобрение в Министерския съвет доклад за хода на изпълнението на индикативните цели по чл. 10, ал. 1 за предходната календарна година.
79. (2) Докладът по ал. 1 съдържа отчет и анализ на изпълнението на мерките за постигане на индикативните цели за потреблението на електрическа енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, определени в програмите по чл. 5, т. 4.
80. **Чл. 16.** (1) Общественият доставчик, съответно крайните снабдители, изкупуват цялото количество електрическа енергия, за което има издаден сертификат по реда на наредбата по чл. 19, ал. 3, с изключение на количествата, за които производителят има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII от Закона за енергетиката или с които участва на балансиращия пазар, както и количеството енергия, произведено за собствени нужди.
81. (2) Общественият доставчик, съответно крайните снабдители, изкупуват електрическата енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници или алтернативни енергийни източници, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 MW, по преференциална цена за изкупуване на електрическата енергия, определена по реда на съответната наредба (*на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране*) по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката.
82. **§ 3.** (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2008 г., в сила от 14.11.2008 г.) (1) Задължителното изкупуване на електрическата енергия по чл. 16 и 17 се извършва по договори за изкупуване. Срокът на договорите е 25 години – за електрическата енергия, произведена от геотермална и слънчева енергия, и съответно 15 години – за електрическата енергия, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност до 10 MW, както и за електрическа енергия, произведена от други видове възобновяеми енергийни източници. Сроковете за задължително изкупуване започват да текат:
1. ...
 2. за всички нови производители на електроенергия от възобновяеми енергийни източници, с изключение на водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 MW – от започване производството на електрическа енергия, но не по-късно от 31 декември 2015 г.
83. (2) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма в срок до 31 декември 2011 г. изготвя и внася в Министерския съвет за одобряване законопроект, въвеждащ

пазарен механизъм за насърчаване производството на електрическа и топлинна енергия от възобновяеми енергийни източници, който може да не се прилага за производителите на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници по ал. 1.

84. **е) Закон за енергетиката** (обн., ДВ. бр. 107 от 9 декември 2003 г., изм. ДВ. бр. 18 от 5 март 2004 г., изм. ДВ. бр. 18 от 25 февруари 2005г., изм. ДВ. бр.95 от 29 ноември 2005 г., изм. ДВ. бр. 30 от 11 април 2006 г., изм. ДВ. бр. 65 от 11 август 2006 г., изм. ДВ. бр. 74 от 8 септември 2006 г., изм. ДВ. бр.49 от 19 юни 2007г., изм. ДВ. бр. 55 от 6 юли 2007 г., изм. ДВ. бр. 59 от 20 юли 2007 г., изм. ДВ. бр. 36 от 4 април 2008 г., изм. ДВ. бр. 43 от 29 април 2008 г., изм. ДВ. бр.98 от 14 ноември 2008 г., изм. ДВ. бр. 35 от 12 май 2009г., изм. ДВ. бр. 41 от 2 юни 2009 г., изм. ДВ. бр. 42 от 5 юни 2009 г., изм. ДВ. бр. 82 от 16 октомври 2009 г., изм. ДВ. бр. 103 от 29 декември 2009 г., изм. ДВ. бр. 54 от 16 юли 2010г., изм. ДВ. бр. 97 от 10 декември 2010 г., изм. ДВ. бр. 35 от 3 май 2011 г., изм. ДВ. бр. 47 от 21 юни 2011 г., изм. ДВ. бр. 38 от 18 май 2012 г., изм. и доп. ДВ. бр. 54 от 17 юли 2012 г., изм. ДВ. бр. 82 от 26 октомври 2012 г., изм. ДВ. бр. 15 от 15 февруари 2013г., доп. ДВ. бр. 20 от 28 февруари 2013 г., доп. ДВ. бр. 23 от 8 март 2013 г., изм. и доп. ДВ. бр. 59 от 5 юли 2013г., изм. ДВ. бр. 66 от 26 юли 2013 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 ноември 2014 г., изм. ДВ. бр. 14 от 20 февруари 2015 г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 6 март 2015 г., изм. и доп. ДВ. бр. 35 от 15 май 2015 г., доп. ДВ. бр. 48 от 27 юни 2015 г., изм. и доп. ДВ. бр. 56 от 24 юли 2015 г., изм. и доп. ДВ. бр. 42 от 3 юни 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр. 47 от 21 юни 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр. 105 от 30 декември 2016 г., доп. ДВ. бр.51 от 27 юни 2017 г., изм. ДВ. бр. 58 от 18 юли 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 22 декември 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр. 103 от 28 декември 2017 г., изм. ДВ. бр. 7 от 19 януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.38 от 8 май 2018г., изм. ДВ. бр. 57 от 10 юли 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.64 от 3 август 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр. 77 от 18 септември 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.83 от 9 октомври 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.91 от 2 ноември 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 13 декември 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр. 17 от 26 февруари 2019 г., изм. и доп. ДВ. бр.41 от 21 май 2019 г., изм. и доп. ДВ. бр. 79 от 8 октомври 2019г.):

85. **Чл. 31.** При изпълнение на правомощията си за ценово регулиране комисията се ръководи освен от принципите по чл. 23 и 24 и от следните принципи:

1. цените да са недискриминационни, основани на обективни критерии и определени по прозрачен начин;

2. цените на енергийните предприятия да възстановяват икономически обосноваваните разходи за дейността им, включително разходите за:

а) управление, експлоатация и поддръжка на енергийните обекти;

б) (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) поддържане на резервни и регулиращи мощности, необходими за надеждно снабдяване на клиентите;

в) доставка и поддържане на резервите от горива;

г) ремонти;

д) амортизации;

е) съхраняване и преработка на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и ядрена безопасност;

ж) (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г. отм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 08.05.2018 г.) ;

3. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.; доп., бр. 59 от 2013 г., в сила от 05.07.2013 г.) извън разходите по т. 2 цените може да включват невъзстановяемите разходи, свързани с прехода към конкурентен енергиен пазар, както и разходите, произтичащи от изпълнение на задължения към обществото, свързани със сигурността на снабдяването, включително за защита на обектите, представляващи критична инфраструктура в енергетиката;

4. цените да осигуряват икономически обоснована норма на възвръщаемост на капитала;

5. (изм. изцяло - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) цените за отделните групи клиенти да съответстват на разходите за доставка на енергия и природен газ до тези клиенти;

б. недопускане чрез цените на кръстосано субсидиране:

а) (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) между отделните групи клиенти;

б) за интегрирани енергийни предприятия - между отделните дейности, подлежащи на лицензиране по този закон, и/или между дейностите, подлежащи на лицензиране по този закон, и други дейности;

7. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 08.09.2006 г.; изм., бр. 35 от 2011 г., в сила от 03.05.2011 г.; изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.; доп., бр. 59 от 2013 г., в сила от 05.07.2013 г.; изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 08.05.2018 г.) справедливо прехвърляне на разходите от преференциални цени и премии за енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия върху крайните клиенти на електрическа енергия присъединени към електроенергийната система включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, за технологичните разходи по пренос и разпределение;

8. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 08.09.2006 г.; изм. изцяло, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) справедливо прехвърляне на разходите за системни услуги, в т. ч. допълнителни и спомагателни услуги, студен резерв и за технологични разходи, върху ползвателите на преносната мрежа, съответно на разпределителните мрежи.

9. (нова - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) цените за пренос и разпределение на електрическа енергия да не ограничават повишаването на енергийната ефективност при производството, преноса и разпределението на енергия и включването на оптимизацията на потреблението в балансирането на пазарите и предоставянето на допълнителни услуги, както и отразяване в мрежовите тарифи на намаляването на разходи в мрежите, постигнато от потребителите, оптимизирането на

енергопотреблението, децентрализацията на производството, понижаване на разходите за доставка или за инвестиции в мрежите и от оптимизация на работата на мрежите;

10. (нова - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) цените за пренос и разпределение на електрическа енергия да позволяват повишаване участието на крайните клиенти в подобряване ефективността на електроенергийната система чрез оптимизиране на потреблението;

11. (нова - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) насърчаване на операторите на преносни и разпределителни мрежи да предлагат системни услуги за оптимизация на потреблението на електрическа енергия, за управление на енергопотреблението и на децентрализирано производство в рамките на организирани електроенергийни пазари и да подобряват ефективността при проектирането и функционирането на мрежите, и по-специално:

а) прехвърляне на натоварването от върхови часове към ненатоварени часове от страна на крайните клиенти, като се взема предвид наличността на енергия от възобновяеми източници, от комбинирано производство на енергия и от децентрализирано производство;

б) спестяване на енергия чрез оптимизация на потреблението от децентрализирани източници на производство посредством съчетаване на предоставяне на енергийноефективни услуги и участие на балансиращия пазар на електрическа енергия;

в) намаляване на потреблението чрез мерки за енергийна ефективност, реализирани от доставчици на енергийноефективни услуги;

г) присъединяване и диспечерско управление на енергийни обекти за производство на електрическа енергия на средно и ниско напрежение;

д) присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия, разположени по-близо до точките на потребление;

е) предоставяне на достъп до мрежите на съоръжения за акумулиране на енергия;

12. (нова - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) въвеждане на динамично ценообразуване за мерки за оптимизация на потреблението на електрическа енергия от страна на крайните клиенти чрез:

а) цени, отчитащи периода на потребление;

б) цени за критичните периоди на върхово натоварване;

в) ценообразуване в реално време;

г) отстъпки при намалено потребление през върхови периоди.

86. **Чл. 36.** (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.; доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 08.05.2018 г.) (1) Цените, които подлежат на регулиране, се образуват от енергийните предприятия съобразно изискванията на този закон и наредбите по ал. 3. Указанията, дадени от комисията относно образуването на цените, са задължителни за енергийните предприятия.

87. (2) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 08.09.2006 г.). (3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.; доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 08.05.2018 г.) Методите за регулиране на цените, правилата за тяхното образуване или определяне и изменение, редът за предоставяне на информация, внасяне на предложенията за цените и утвърждаването на цените, редът за определяне на премиите, методиката за определяне на прогнозната пазарна цена по групи производители в зависимост от първичния енергиен източник, както и редът за определяне на прогнозната пазарна цена за технологични разходи на оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи се определят с наредби за електрическата енергия, топлинната енергия и природния газ, приети от комисията.

88. **ж) релевантна национална съдебна практика:**

89. Извадка от мотивите на **Решение № 13 от 31.07.2014 г. на Конституционния съд на Република България по конституционно дело № 1/2014 г.**, с което разпоредбите на чл. 35а – 35в ЗЕВИ са обявени за противоконституционни (ДВ, бр. 65/06.08.2014 г.):

90. „Таксата е плащане в полза на държавния бюджет от конкретно физическо или юридическо лице заради това, че е предизвикало действието на държавен орган в свой интерес или му е предоставена исканата услуга. Тя е финансово плащане, установено от държавата и събирано от нейните органи във връзка с извършвана от тях дейност или услуга. Поради връзката между таксата и съответната престация заплащането на таксата може да се яви като условие за получаването на тази престация. Следователно такса е длъжен да плати всеки, за когото законодателят е определил финансова отговорност за извършени държавни разходи в негова полза.

91. Таксите имат в определена степен възмезден и доброволен характер. Възмездността се изразява в получената услуга или в предизвиканото действие. Задължението да се плати такса се поражда по волята на гражданина или юридическото лице, което иска да се ползва от дадена услуга (Решение № 10 от 2003 г. по конст. дело № 12 от 2003 г.). Таксите се плащат доброволно, защото платещът сам търси услуга или предизвиква действието на държавен орган в свой интерес. Когато физическото или юридическото лице не поиска услугата или не предизвиква действието на държавен орган, то няма да дължи таксата.

92. Основанието за плащане на таксата е ползване на услугата или предизвикване на действието на държавния орган в полза на платеща на таксата. Тя е финансово плащане, възложено за събиране от държавните органи във връзка с предоставена услуга или извършване на дейност в полза на платеща. Както с основание се посочва в становището на Сдружението с нестопанска цел „Българска фотоволтаична асоциация“, с установената такса по чл. 35а, ал. 1 ЗЕВИ законодателят въвежда задължение за производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия (чл. 35а, ал. 3 ЗЕВИ) безвъзмездно плащане, срещу което не получават никаква услуга.

93. В съответствие с чл. 60, ал. 1 от Конституцията както данъците, така и таксите,

които се плащат от физически и юридически лица, се установяват само със закон съобразно с техните доходи и имущество, както е направено в настоящия случай. Правната регламентация, която урежда въвеждането на данъци и такси, зависи от волята на законодателя. Това изисква точно определяне на съдържанието на облагането/оказаната услуга или извършването на дейност в полза на платеща. Необходимостта от плащането на такса трябва да е обоснована, обективна и очевидна. Определянето на таксите изисква прозрачност на процедурата, защото несигурността от въвеждането на допълнителни, немотивирани увеличения на допълнителните разходи вредят и представляват финансова тежест за бизнеса в регулираните сектори на националната икономика, а това е в ущърб на гражданския интерес. „Формалното спазване на конституционните изисквания е недостатъчно, когато със закон се въвеждат допълнителни финансови задължения за гражданите при нарушаване същността на тези задължения.“ (Решение № 4 от 2013 г. по конст. дело № 11 от 2013 г.). Конституционният съд не намира основания да промени досегашната си практика, да се отклонява от това си разбиране, защото изискванията за правов ред и стабилност задължават съда да се съобразява с предишните свои решения.

94. Като се ръководи от изложените съображения, Конституционният съд намира, че ал. 1 на чл. 35а от заключителните разпоредби на ЗДБ - 2014 г., противоречи на чл. 60, ал. 1 от Конституцията.
95. Противоречие с чл. 19, ал. 2 и 3 от Конституцията: „Законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя. Инвестициите и стопанската дейност на български и чуждестранни граждани се закрилят от закона.“
96. Свободният пазар и конкуренцията изискват равнопоставеност на всички субекти - физически и юридически лица, в т. ч. и организирани от държавата. Конституцията в чл. 19, ал. 2 предписва на държавата да изгради система на правно регулиране на стопанската дейност, която да гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия, както когато започват стопанска дейност, така и по отношение на нейното организиране и осъществяване.
97. Законът за енергията от възобновяеми източници регулира не само производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, за която производителите се задължават с плащането на таксата по чл. 35а, ал. 1 ЗЕВИ. Той се отнася и до добиването на енергия от други възобновяеми неизкопаеми източници, които са определени в т. 8, § 1 от неговите допълнителни разпоредби – аеротермална, геотермална и хидротермална енергия, океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, газ от възобновяеми източници, сметищен газ и газ от пречиствателни инсталации за отпадни води. От всички стопански субекти, които се занимават с производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, единствено производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия са задължени с таксата по чл. 35а, ал. 1 ЗЕВИ.

98. Недопустимо е създаването на обособен, специален правен режим за някои субекти на стопанска дейност, а изключването на този специален режим за други. Законодателят е длъжен да установи подходящ правен механизъм, който успешно да може да предотвратява злоупотреби с монополизъм, нелоялна конкуренция и да защитава потребителя.
99. В своето искане президентът посочва, че съгласно чл. 19, ал. 3 от Конституцията „инвестициите и стопанската дейност на българските и чуждестранни граждани и юридически лица се закрият от закона. Стопанската инициатива може да се разгърне само при законова сигурност за правните субекти при осъществяване на тяхната стопанска дейност“.
100. Безусловно законодателят е длъжен да предостави еднакви гаранции на всички стопански субекти - физически и юридически лица, както за българските, така и за чуждестранните инвеститори. Законодателната закрила следва да се осъществява срещу ограничаването на инвестициите и на стопанската дейност от страна на държавата. Следователно разпоредбите на чл. 35а, ал. 3 ЗЕВИ, с които се въвежда „такса“ за производство на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия и се задължават производителите на такава енергия с „таксата“ по чл. 35а, ал. 1, влизат в конфликт с чл. 19, ал. 3 от Конституцията. Последната разпоредба е с характер на конституционно установена гаранция на инвестициите и на свободната стопанска дейност в страната. След като законодателят насърчава инвестициите и стопанската дейност, той същевременно с това трябва да създаде режим, който да защитава легитимно инвестициите, които се правят или са направени от български и чуждестранни физически и юридически лица, за да функционира нормално икономическата система.
101. По изложените съображения Конституционният съд прави извода, че чл. 35а, ал. 3 ЗЕВИ противоречи и на чл. 19, ал. 2 и 3 от Конституцията.“
102. Пред Конституционния съд на Република България е образувано **конституционно дело № 12/2019 г.**, по което съдът следва да се произнесе по въпроса: „Какво е действието на решението на Конституционния съд, с което се обявява противоконституционност на закон, по отношение на заварени правоотношения и висящи съдебни производства, с оглед разпоредбата на чл. 151, ал. 2 изр. трето от Конституцията на Република България?“ По делото не е обявена дата, на която се очаква произнасяне на решение.

ВРЪЗКА С ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ТЪЛКУВАНЕ:

103. Делото се отнася до отговорността на държавата и нейните органи за вреди, причинени от такси, въведени неправомерно върху производителите на енергия от възобновяеми източници. Въпросните разпоредби са обявени за противоконституционни, но в българската правна доктрина и съдебна практика съществува спор по въпроса дали вредите, причинени от закон, който противоречи на

Конституцията, следва да се обезщетяват за периода, през който този закон все още не е бил обявен за противоконституционен. По въпроса се очаква обвързващо тълкуване на Конституционния съд на Република България по конституционно дело № 12/2019 г.

104. Поради тази неяснота ищецът твърди, че приемането на разпоредбите на чл. 35а – 35в ЗЕВИ през 2013 г. противоречи не само на Конституцията на Република България, но едновременно с това – и на правото на Европейския съюз. В този случай отговорността на държавните органи би могла да бъде ангажирана въз основа на утвърдената практика на Съда на Европейския съюз (СЕС) съгласно Решението по съединени дела C-6/90 и C-9/90 *Francovich*. В съответствие с посоченото разрешение на практиката на СЕС обезщетение би се дължало, ако е налице нарушение на правото на Съюза.
105. Ищецът вижда такова нарушение в няколко аспекта:
106. а) На първо място се твърди, че въведените такси за производство на енергия от възобновяеми източници противоречат на целите на Директива 2009/28/ЕО за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници, тъй като се налагат такси за производство на енергия от възобновяеми източници и така се затруднява производството на такава екологична енергия, за което Директивата цели насърчаване, а не ограничаване. Ответникът – Народното събрание, противопоставя на този довод Решението на СЕС по съединени дела C-215/16, C-216/16, C-220/16 и C-221/16 *Elecdedy Carcelen SA*, с което е прието, че държавите са свободни да таксуват и налагат данъци върху електричеството, произведено от възобновяеми източници, стига да не се нарушава задължението за постигане на националните цели за дял на възобновяемата енергия в общото производство, наложени от Директива 2009/28/ЕО.
107. Ответниците сочат, че в настоящия случай е налице ситуация, различна от тази по посочените дела, доколкото не е ясно защо е наложена обявената за противоконституционна такса, а същата освен това нарушава принципа за недискриминация (прилага се само за производителите на електричество от вятърна и слънчева енергия, а не за други видове възобновяеми източници – напр. енергия от биомаса, малки водноелектрически централи и др.) и нарушава обосноваването на правни очаквания на инвеститорите. Това е така, тъй като съгласно българското право, действало преди 2013 г., субсидираната по-висока цена за електрическа енергия е определена по административен ред с оглед очаквана възвращаемост на инвестицията при построяване на фотоволтаична или вятърна електроцентрала. В случая ищецът е построил такава централа през 2010 г. и е очаквал да възвърне инвестицията си, продавайки електричество от нея на преференциална цена поне до 2035 г. (според уредбата на § 3, ал. 1, т. 2 от отменения Закон за възобновяемите и алтернативни енергийни източници и биогоривата). С въведената такса нормата на печалба, и съответно – евентуалната възвращаемост на инвестицията е поставена под съмнение.

108. Поради това ищецът твърди, че е възможно въвеждането на такса за електрическата енергия, произведена от някои възобновяеми енергийни източници, да е налице дискриминационно третиране и нарушение на принципа за защита на оправданите правни очаквания, с което са нарушени на чл. 16, 17, 20 и 21 от Хартата на основните права.
109. Страните не са поискали да се прецени дали релевантната действала в миналото правна уредба е била приета и в нарушение на чл. 1, пар. 2 от Директива 2008/118/ЕО на Съвета от 16 декември 2008 година относно общия режим на облагане с акциз. Настоящият съдебен състав намира, че разглежданата в главното производство такса може да разглежда като такава, представляваща специфичен косвен данък върху електроенергията, произведена от определени източници, но има съмнения, че Директива 2008/118/ЕО се прилага в случая, тъй като същата забранява различните ставки на акциза единствено съгласно националния произход на стоките (чл. 9, пар. 2 от Директива 2008/118/ЕО във връзка с 10-то съображение от преамбюла), а не и по отношение на отделни акцизни ставки. Поради това настоящият съдебен състав се въздържа изрично да формулира и такъв въпрос към СЕС.

ВЪПРОСИ:

110. С оглед гореизложеното настоящият съдебен състав следва да спре производството по делото и да отправи по реда на чл. 267, пар. 1 ДФЕС следния въпрос до Съда на Европейския съюз:
111. „Следва ли чл. 16 и чл. 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз, принципите на недискриминация, правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания, установени в правото на Европейския съюз, както и чл. 3, пар. 3, б. „а“ на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО да се тълкуват в смисъл, че допускат национална уредба като тази в главното производство, съгласно която се въвежда такса за производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, когато:
112. – тази такса се прилага само по отношение на производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия;
113. – тази такса се прилага спрямо производители на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, които преди въвеждането на таксата са сключили договори с електроразпределително дружество със срок от двадесет години и съгласно които цената, на която се изкупува електроенергията, не може да се променя?“

ОСОБЕНО ИСКАНЕ:

114. Доколкото зададеният в настоящото производство въпрос почти дословно повтаря въпроса, зададен от Върховния касационен съд на република България, по който е образувано дело С-818/19 *Марвик – Пъстрогор*, настоящият съдебен състав намира за уместно да поиска съвместното разглеждане на двете дела в едно производство пред Съда на Европейския съюз.
115. С оглед изложеното настоящият съд следва да отправи въпроси за тълкуването на правото на Съюза до Съда на Европейския съюз. Така мотивиран, Софийският районен съд, 165. състав,

ОПРЕДЕЛИ:

116. **СПИРА** производството по гражданско дело № 81475/2018 г. по описа на Софийския районен съд, 165. състав, до произнасяне на Съда на Европейския съюз по зададените по-долу въпроси.
117. **ОТПРАВЯ** на основание чл. 267, пар. 1 ДФЕС **ЗАПИТВАНЕ ДО СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ** по следния преюдициален въпрос:
118. „Следва ли чл. 16 и чл. 17 от Хартата на основаните права на Европейския съюз, принципите на недискриминация, правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания, установени в правото на Европейския съюз, както и чл. 3, пар. 3, б. „а“ на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО да се тълкуват в смисъл, че допускат национална уредба като тази в главното производство, съгласно която се въвежда такса за производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, когато:
119. – тази такса се прилага само по отношение на производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия;
120. – тази такса се прилага спрямо производители на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, които преди въвеждането на таксата са сключили договори с електроразпределително дружество със срок от двадесет години и съгласно които цената, на която се изкупува електроенергията, не може да се променя?“
121. **ОТПРАВЯ** искане до Съда на Европейския съюз настоящото дело да бъде разгледано заедно с производството по дело С-818/19 *Марвик – Пъстрогор*.
122. Определението е окончателно и не подлежи на обжалване.

РАЙОНЕН СЪДИЯ: